

15:e sönd. efter Trefaldighet

Predikan 2023-09-17 i Stockholm

Kyrkoherde Sten Rydh, Evangelisk-Lutherska Kyrkan i Sverige

I Guds, Faderns, + Sonens och den helige Andes, namn. Amen.

Bön: Vi tackar dig, käre himmelske Fader, att du av nåd har givit oss ditt heliga och saliggörande ord och dina sakrament. Kom med din helige Ande denna stund och upplys våra sinnen och ge oss trons öga, som låter oss leva i ljuset och se din härlighet. Genom din Son, Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.

Dagens ämne: *Den angelägnaste omsorgen*

Epistel: Gal. 6:1-10. Evangelium: Matt. 6:24-34, *Gör er inte bekymmer*

Predikotext (3 årg. Matt. 6:19-23): *Skatter i himlen*

Jesus sade till sina lärjungar: 19 Samla inte skatter på jorden, där rost och mal förstör och där tjuvar bryter sig in och stjälar. 20 Samla er skatter i himlen, där varken rost eller mal förstör och där inga tjuvar bryter sig in och stjälar. 21 Ty där din skatt är, där kommer också ditt hjärta att vara.

22 Ögat är kroppens ljus. Om ditt öga är friskt, får hela din kropp ljus. 23 Men är ditt öga sjukt, ligger hela din kropp i mörker. Om nu ljuset i dig är mörker, hur djupt är då inte mörkret!"

Denna text ur Jesu bergspredikan kommer alldeles innan dagens evangelium, där Jesus talar om hur omöjligt det är att tjäna både Gud och Mamon. Det finns bara två möjligheter, säger Jesus. Antingen hatar man den ene och tjänar den andre, eller håller man sig till den förre och föraktar den senare.

Hur många är det inte som ändå försöker sig på att tjäna både Gud och Mamon! Man vill gärna vara kristen, men samtidigt vill man hålla sig väl med världen och dess sätt att tänka och handla. Men det går inte. Det är alldeles omöjligt.

Nu ska det först klart sägas ifrån att det inte är fråga om att hata andra människor. Bibeln lär ju mycket tydligt att vi är skyldiga att älska vår nästa som oss själva. Nej, det är fråga om hjärtats inställning till Gud. Så länge en människa är oomvänd kan hon inte ha någon rätt kärlek till Gud. Innerst inne hatar hon Gud och hans stränga vrededom över all synd. Detta kanske inte märks så länge Guds ord hålls på lagom avstånd. Man kanske går i kyrkan, deltar i gudstjänsten och har namn om sig att vara en kristen. Ändå är man i verkligheten inte en omvänd, pånyttfödd människa, utan bara en hycklare. I sitt hjärta älskar man inte Gud över allting. Istället är det Mamon som råder. Mamon betyder pengar, men det är en bild av den gud som står bakom penningbegäret, d.v.s. djävulen, den onde anden. Det är inte fel att en kristen har mycket pengar och ägodelar lika lite som det är fel att han är fattig. Felet är om pengar och ägodelar betyder mer än Gud och hans ord. En sann kärlek till Gud innebär att man är beredd att hellre offra allt än att medvetet avvika från Guds ord och Guds sanning.

Jesus säger i vår text: *Samla inte skatter på jorden, där rost och mal förstör och där tjuvar bryter sig in och stjälar* (v. 19). Om man bara ytligt läser den texten kan man tro att det är fråga om ett fattigdomsideal. Det står ju också att de första kristna sålde sina egendomar

och bar fram pengarna till apostlarna (Apg. 2:44f, 4:32-37). De såg till att medlen kunde användas så att också de fattiga fick möjlighet att äta sig mätta och ha en social trygghet. Som kristna var de ju ofta förföljda av både judarna och den hedniska staten. Många har av Jesu ord dragit slutsatsen att det skulle vara frommare och bättre att göra sig av med allt man äger och sedan leva i en slags kristen kommunism. Och man tar då också fram den rike unge mannens exempel. Till honom sa Jesus att han skulle sälja allt han ägde och sedan komma och följa Jesus (Matt. 10:21).

Utifrån dessa ord och exempel växte det medeltida munkidealet fram. Klosterlivet betraktades som en säkrare väg till Gud än att leva på vanligt, borgerligt sätt med hem och familj, barnuppfostran, yrkesarbete, helst pengar på banken och sparsamhet för att få inkomster och utgifter gå ihop och ha en reserv för svåra tider.

Även i vår tid förs det ofta fram idéer om att det är mera andligt att man ger sig iväg utan några ekonomiska garantier för att missionera och sprida evangeliet. Man skall då, som man säger, göra detta ”i tro”, vilket innebär att man helt litar på att Gud försörjer. Ja, vi skall absolut lita på att Gud försörjer oss varje dag med allt vi behöver, det är rätt och riktigt. Men Gud vill inte att vi bara skall ge oss iväg och överge våra vardagsplikter och lita på andras välgörenhet, som om detta vore ett mera ”andligt” levnadssätt. Det är rätt och riktigt att prästerna har rätt att bli försörjda av den kristna församlingen. Aposteln framhåller starkt att ”arbetaren är värd sin lön”. Felet är att man i dessa ofta ”karismatiska” kretsar på nytt framhåller fattigdoms- och tiggarialeat som något mera andligt än det ordnade liv, där man som Paulus har ett yrke som ger inkomst när detta är nödvändigt (Paulus var ju tältmakare).

Men Jesus säger ju i vår text att vi inte ska *”samla skatter på jorden där rost och mal förstör och där tjuvar bryter sig in och stjälar”*. Hur ska vi då göra?

Svaret är att Jesus i bergspredikan hela tiden talar om två olika situationer. Han talar först om vad som gäller i det mänskliga samlivet enligt lagen så som den är uppenbarad för förnuftet. I detta liv är det rätt och riktigt att ha ägodelar, att köpa och sälja, att försvara hem och familj och sitt eget liv mot inkräktare, tjuvar och kriminella. I detta yttre liv är det rätt och riktigt att staten inrättar polis och militär för att upprätthålla ordningen och skydda medborgarna. En kristen skall därför inte vända andra kinden till när tjuven, rånaren eller bedragaren kommer, utan larma polisen eller ta till nödvärn om det måste ske. En kristen skall därför inte heller ha dåligt samvete för att han bygger upp hem och familj och tillsammans med sin hustru värnar om familjens ekonomi. Han kan med gott samvete göra affärer och delta i samhällslivet inom olika yrken. Allt detta hör till lagens område, det vi kallar lagens första bruk. Lagen är till för alla människor när det gäller att bygga upp ett välordnat samhälle, och i detta skall också en kristen delta och visa sitt ansvar och sin goda vilja.

Men bergspredikan handlar för det andra och framför allt om att en kristen också är medborgare i det andliga riket. Där är all hämnd förbjuden. Där skall vi vända andra kinden till. Där är också allt penningbegär förbjudet. Där skall vi inte samla jordiska skatter. Om det blir nödvändigt, t.ex. i en förföljelsesituation, skall vi försaka allt vi äger och följa Jesus. Där gäller då att kärleken till Gud går före allt annat. *”Om din hand är dig till förförelse, så hugg av den”*, säger Jesus. Men hur går dessa två ihop? Hur

kan man leva ett samhälleligt liv med egendom, hem och familj och på samma gång följa bergspredikans ord om att försaka allting för Kristi skull?

Svaret är att vi som kristna alltid skall leva i dessa två världar samtidigt. Jesus säger att de kristna är *i världen* men inte *av världen* (Joh. 15:19, 17:16). Aposteln säger att vi skall göra allt detta som hör till livet i världen som om vi inte gjorde det. Paulus skriver. ”*Men det säger jag er, bröder: Tiden är kort. Även de som har en hustru skall nu leva som om de ingen hade, och de som gråter som om de inte grät, de som gläder sig som om de inte glädde sig, de som köper något som om de inte kunde behålla det, och de som använder sig av den här världen som om de inte fick ut något av den. Ty världen, sådan den är, går mot sin undergång, och jag vill att ni skall vara fria från bekymmer* (1 Kor. 7:29-32).

Samtidigt som vi i det yttre lever som andra människor i världen är det en avgörande skillnad. Det är hjärtats inställning till Gud. Den som blivit född på nytt genom dopet och Guds Ande har fått en ny, sann och levande kärlek till Gud. Han är inte längre fäst vid pengarna och egendomen utan löst ifrån det Bibeln kallar penningbegär. När han blir utsatt för hån och förakt och kanske förföljelse och misshandel, hämnas han inte utan ber för förföljarna. Istället för att girigt bevara sin egendom är han villig att använda den i nästans tjänst. Han är villig att skänka både till Gud rikets arbete och till nödlidande människor. Han är beredd att i kärlek hjälpa den som är otacksam och elak. Så har en kristen visserligen Mammon i sitt liv i form av ägodelar, arbetsförmåga, och yrkesskicklighet, men han dyrkar han inte längre detta utan använder alltsammans så som Gud vill.

Det är om detta Jesus säger: ”*Samla er skatter i himlen, där varken rost eller mal förstör och där inga tjuvar bryter sig in och stjälar. Ty där din skatt är, där kommer också ditt hjärta att vara*” (v. 20f). Skatten är Guds rena och klara ord. Skatten är ordet om att Jesus kommit till världen för att lida och dö för alla våra synder. Genom sin död på korset har han gått in under Guds straff så att vi blir frikända. Genom sin uppståndelse och dess kraft ikläder han oss sin rättfärdighet genom dopet och tron. Med sin kropp och sitt blod i nattvardens bröd och vin kommer han till oss med syndernas förlåtelse och evigt liv. Detta är den stora skatten. Om vi har vårt hjärta där, har vi ett säkert hopp för evigheten.

Men, tänker någon, en kristen är inte ett sådant helgon som Jesus här talar om. Hjärtat fortsätter att hänga fast vid pengar och ägodelar. Även kristna människor är snåla, giriga, otacksamma och besvärliga. Det är sant. Synden finns med i allt. Varje kristen har kvar den gamla människan, som hela tiden stretar emot och försöker motverka allt vad den nya människan vill och gör. Men ändå är det helt klart så, att om en människa verkligen är kristen, född på nytt och rättfärdiggjord, så kommer hennes liv också att förändras. Genom tron tänds en sann kärlek till Gud och nästan. Där finns verkligen hos varje kristen en medveten och ständig kamp mot den gamla människan. Den kristne kommer därför att använda sina pengar och ägodelar på ett helt annat sätt än den oomvända världsmänniskan.

Men det skall också sägas, att om en kristen *inte alls har trons frukt*, så är han eller hon inte någon kristen. Vi ser detta av Judas exempel. Han hade hand om apostlarnas pengar. Så småningom började han stjäla ur kassan och penningbegäret drev honom till sist att förråda Jesus för 30 silverpenningar. Så förlorade Judas sin tro, som han en

gång haft som en Jesu lärjunge, men som förkvävdes och dog då han började tjäna Mamon och Satan, och till sist tog sitt eget liv och hamnade i evig förtappelse.

Detta skall vara den stora varningen för oss idag. Om vi medvetet går emot Guds ord kommer tron att förkvävas, om vi inte ångrar oss och vänder tillbaka till dopets nåd.

Jesus varnar oss för ett sådant avfall med orden:

Ögat är kroppens ljus. Om ditt öga är friskt, får hela din kropp ljus. Men är ditt öga sjukt, ligger hela din kropp i mörker. Om nu ljuset i dig är mörker, hur djupt är då inte mörkret!” (v. 22f)

Ögat är trons öga. När vi i tro håller fast vid Kristi försoning får vi del av Guds ljus, syndernas förlåtelse och det eviga livets välsignelse. Tron är medlet som griper om löftesordet, som säger att *Guds Sons blod renar oss från all synd* (1 Joh. 1:7). Tron är en Guds gåva, inte något vi presterar. Jesus liknar tron vid vårt kroppsliga öga. Gud har skänkt oss ögat och synen genom sin skapelse och han uppehåller den varje dag. Men om ögat blir sjukt och blint ser vi inte längre. Vi hamnar i mörker, trots att ljuset finns där utanför oss. Ljuset kommer inte längre in i kroppen, det når inte hjärnan och vi upplever det inte alls. Så är det också med tron när den slocknar. När trons öga blir sjukt och håller på att dö är vi verkligen illa ute. Vi börjar då att försumma bönen, ordet och sakramenten. Vi lyssnar mer på vad andra människor säger än på vad Gud säger i ordet. Till sist slocknar tron helt, och vi är tillbaka i syndens och djävulens mörker. Tom Hardt sade i sin sista predikan över denna text:

Dagens budskap är ett utomordentligt allvarligt budskap, vars tyngd understryks av slutorden i dagens predikotext: ”Är det nu så att ljuset, som du har i dig, är mörker, huru djupt bliver då icke mörkret”. Den, som förhåller sig så till dagens budskap, skall veta, att han måste göra bot, måste omvända sig från Mammon till Gud, från hedningarnas lära till vår himmelske Fader.

Amen.

Bön. Lovad vare Gud och välsignad i evighet, som med sitt ord har tröstat, lärt, förmanat och varnat oss. Hans helige Ande stadfäste ordet i våra hjärtan, att vi inte må vara glömska hörare, utan ordets görare, och så dagligen tillväxa i tro, hopp, kärlek och tålamod intill änden, och bli evigt saliga. Genom Jesus Kristus, vår Herre och Frälsare. Amen.